

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 17 ก.ค. 2552	ปีที่ 19	ฉบับที่ 6576	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

แรกเริ่มมี "รถถีบ" ในเชียงใหม่

ปัจ

ปัจจุบันดูเหมือนว่าความเจริญของบ้านเมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นตึกรามบ้านช่อง ถนนหนทาง ที่สำคัญการดำเนินชีวิตของคนในอดีตก็เปลี่ยนไปโดยเฉพาะเมืองเชียงใหม่จากที่เคยเป็นเมืองเงียบสงบ ผู้คนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย กลับกลายเป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคเหนือ ภาพของคนในอดีตก็เลือนหายไปจากความทรงจำ

อดีตเมืองเชียงใหม่เมื่อราว 40-50 ปีที่แล้ว ยังเป็นเมืองเล็กๆ บ้านเรือนยังเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ชาวบ้านมักจะอาศัยการเดินเท้าหรือใช้เกวียนในการขนส่งสินค้า เมื่อเมืองเชียงใหม่มีความเจริญมากขึ้นมีการ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	17 ก.ค. 2552	19	6576	5

ค้าขายกับเมืองต่างๆ จึงรับเอาความเจริญของผู้อื่นเข้ามา โดยเฉพาะการค้ามีส่วนสำคัญทำให้เชียงใหม่เปลี่ยนแปลงไป

หลังจากการเข้ามาของรถจักรยานหรือที่คนเชียงใหม่เรียกว่า รถถีบไม่นาน ท้องถนนของเชียงใหม่จากที่เคยมีขบวนเกวียน ผู้คนก็เปลี่ยนมาใช้รถถีบมากขึ้น หลัง ปีพ.ศ.2510 เมื่อทางราชการประกาศห้ามนำเกวียนเข้ามาในเมืองอีก รถถีบจึงเริ่มมีบทบาทมากขึ้น

เมื่อปีพ.ศ.2360 นักประดิษฐ์ชาวเยอรมันชื่อ บารอน คราแอส ได้สร้างรถจักรยานขึ้นสำเร็จเป็นคันแรกของโลก จากนั้นรถจักรยานจึงได้แพร่

หลาย ออกไปยังประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษมีการตั้งโรงงานผลิตรถจักรยานขึ้นและส่งจำหน่ายออกไปทั่วโลก

โดยรถจักรยานคันแรกที่เข้ามาสู่ประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นเมื่อราวรัชกาลที่ 5 เมื่อ ปีพ.ศ.2423 ผู้ที่นำรถถีบเข้ามาขายที่เมืองไทยเป็นคนแรกคือพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) ซึ่งท่านได้รับพระบรมราชโองการไปทำราชการ ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษใน ปี พ.ศ.2421 ซึ่ง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	17 ก.ค. 2552	19	6576	5

เป็นช่วงเวลาที่ชาวอังกฤษ กำลังตื่นตัวอย่างมากกับพาหนะสำคัญที่น่าทึ่งเหล่านี้ เมื่อเวลาเดินทางกลับประเทศไทยพระยาภาสกรวงศ์จึงไม่รีรอที่จะนำรถถีบกลับมาด้วย โดยท่านได้นำขึ้นล้อเกวียนถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ไม่แน่ว่ารถถีบรุ่นแรกที่น่าเข้ามา มีทั้งล้นก็คัน แต่คงเป็นจำนวนไม่น้อยเพราะมีหลักฐานบันทึกว่า ปีพ.ศ.2456 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ และพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรี ได้สั่งจักรยานเข้ามาจำหน่ายรุ่นแรกองค์ละ 100 คัน ทำให้เกิดการใช้รถจักรยานกันอย่างกว้างขวาง ถึงกับมีการรวมตัวกันตั้งเป็นสโมสรจักรยานขึ้นในวังพระบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดชการ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	17 ก.ค. 2552	19	6576	5

การจำหน่ายรถจักรยานในสมัยนั้นไม่มีบันทึกว่าเป็นรถยี่ห้ออะไร แต่มีประกาศโฆษณาขายจักรยานโดยผ่านประเทศสิงคโปร์ในยุคนั้น ปรากฏชื่อจักรยานตรา Royal Psycho

แม้จักรยานที่เข้ามาในเมืองไทยจะมีมากกว่า 60 ยี่ห้อ แต่คนไทยกลับให้ความเชื่อถือรถจักรยานอยู่เพียง 2 ยี่ห้อเท่านั้นคือฮัมเบอร์ (Humber) และ ราเลย์ (Raleigh) ประมาณ ปีพ.ศ.2495 รถฮัมเบอร์และราเลย์ ราคาคันละ 1,400 บาท

เมื่อแรกรถถีบยังไม่มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทย คงเรียกทับศัพท์กันว่า "ไบคิกเกิล" หลังจากนั้นอีก 15 ปีเมื่อ พ.ศ.2438 นาย ก.ศ.ร.กุหลาบ จึงได้เรียกว่า "จักรยาน" ขึ้นเป็นคนแรกและชื่อนี้จึงได้แพร่หลายในเวลาต่อมา

หลังจากนั้นรถจักรยานจึงได้แพร่หลายเข้ามาสู่เชียงใหม่ เมื่อรัฐบาลอังกฤษได้มีอิทธิพลทางการค้าอินเดียและพม่าตกเป็นเมืองอาณานิคม นักธุรกิจชาวอังกฤษมุ่งหน้าสู่ล้านนาด้วยธุรกิจป่าไม้ เหมืองแร่และใบยาสูบ การค้าขายในล้านนาเวลานั้น ใช้เงินรูปีของอินเดียและพม่าเป็นหลัก ชาวล้านนาเรียกว่า "เงินแถบ"

เมื่อการค้าคึกคักและชาวเมืองมั่งคั่ง รถถีบจึงเป็นพาหนะสำคัญทั้งในด้านความจำเป็นและการแสดงฐานะ รถถีบเข้ามาสู่เชียงใหม่โดยสอง

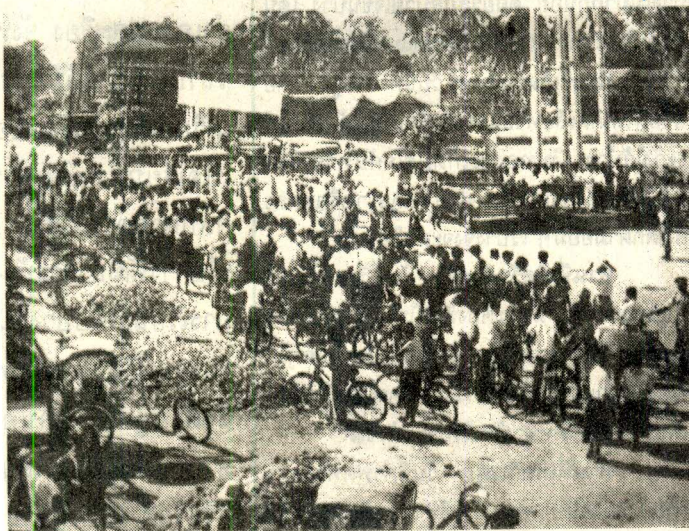
กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2555/ 00060

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 17 ก.ค. 2552	ปีที่ 19	ฉบับที่ 65 76	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	------------------	-----------

ทางด้วยกันคือบรรทุกรถไฟจากกรุงเทพฯสู่น้ำไฟแล้วถ่ายลงเรือทวน
แม่น้ำปิงขึ้นมา ส่วนอีกทางมาจากอินเดีย บรรทุกเรือสู่ท่ามะตะบันผ่าน
เมืองมะละแหม่งเข้าสู่ลำนาทางบกด้วยขบวนวัวหรือม้าต่าง ด้วยวิธีการนี้
รถถีบบางยี่ห้อซึ่งไม่พบในกรุงเทพและภาคกลาง จึงกลับมาดาดันในภาค
เหนือ ทั้งลำพูน ลำปางและแพร่ ในเวลาต่อมา เมื่อรถไฟลอยคอโม่งคุ่น
ตามสำเร็จ รวมทั้งอิทธิพลของอังกฤษในล้านนาลดลง การขนส่งทางรถไฟ
จึงทวีความสำคัญขึ้น ห้างร้านในเชียงใหม่ปรับเปลี่ยนตัวเองเป็นตัวแทน

เอเยนต์จำหน่ายให้กับผู้แทนการค้าในกรุงเทพฯ ห้างร้านสำคัญๆ ที่ยังยืนยง
มาจนถึงปัจจุบันอย่างนิยมนพานิชและตันตราภรณ์ รวมทั้งเลิกกิจการไปแล้ว
อย่างเลี้ยวซุนหลี ล้วนต่างเป็นตัวแทนจำหน่ายรายสำคัญในยุคนั้นทั้งสิ้น

น่าเสียดายว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อรถถีบรุ่นคลาสสิกเหล่านี้
นี้คืนสู่ความสนใจของผู้คนอีกครั้ง รถถีบในเชียงใหม่ถูกกว้านซื้อไปจำหน่าย
ต่อในจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะที่กรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้
ปริมาณรถถีบลดลงเท่านั้น ยังส่งผลเสียต่อการสืบค้นทางประวัติศาสตร์
เพื่อความรู้เกี่ยวกับรถถีบในเชียงใหม่

ปัจจุบันมีกลุ่มคนที่เห็นความสำคัญของรถถีบโบราณ มีการออก
มาตั้งเป็นกลุ่มเป็นชมรม เพื่ออนุรักษ์รถถีบที่ครั้งหนึ่งเคยมีอยู่อย่างแพร่ใน
เชียงใหม่ ให้หวนกลับมาตั้งเช่นในอดีตอีกครั้ง

ขอขอบคุณ ชมรมอนุรักษ์รถถีบโบราณ

เชียงใหม่ เอื้อเพื่อข้อมูล

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th